

Warszawa, 20 października 2021 r.

Stanowisko horyzontalne Konfederacji Lewiatan do pakietu GOTOWI na 55 („FIT for 55”)

29 lipca 2021 r. weszło w życie Europejskie prawo o klimacie. Państwa Członkowskie Unii Europejskiej wytyczyły tym samym strategiczny kierunek osiągnięcia do 2050 r. neutralności klimatycznej oraz przyjęły ambitny cel, by do 2030 r. dokonać redukcji emisji gazów cieplarnianych netto o co najmniej 55 proc. w stosunku do poziomu z 1990 r. Również w lipcu br. Komisja Europejska przedstawiła ambitny pakiet reform legislacyjnych tj. **GOTOWI na 55 (ang. FIT for 55)**, który ma umożliwić osiągnięcie tego pośredniego celu, angażując wszystkie sektory gospodarki. Konfederacja Lewiatan („KL”) informowała o szczegółach pakietu FIT for 55 w komunikacie z dnia 28 września 2021 r.¹

Propozycje przedstawione przez Komisję Europejską są zestawem narzędzi prawodawczych, które mają służyć realizacji celów zawartych w Europejskim Zielonym Ładzie i Europejskim prawie o klimacie. Pakiet ten to podstawa do gruntownej transformacji naszej gospodarki i społeczeństwa. Pakiet ten to również wielkie wyzwanie i szansa dla polskich firm do budowy konkurencyjności na poziomie unijnym, ale również zapewnienia transformacji energetycznej, technologicznej i społecznej w poszczególnych sektorach. Kluczowym elementem natomiast pozostaje wzmocnienie ochrony przed ryzykiem ucieczki emisji w świetle ambicji klimatycznych UE.

Zgadzamy się, że wyzwania, jakie stawiają przed nami zmiany klimatu, wymagają gruntownej transformacji naszej gospodarki i społeczeństwa. **Przedsiębiorcy zrzeszeni w Konfederacji Lewiatan podzielają dążenie, by realizując ambitne cele polityki klimatycznej zapewnić sprawiedliwą, ekologiczną i dostatnią przyszłość. Przebudowa społeczno-gospodarcza w kierunku neutralności klimatycznej to wspólne europejskie zadanie.**

¹http://konfederacjalewiatan.pl/aktualnosci/2021/3/pakiet_fit_for_55__zapowiedz_realizacji_europejskiego_zielonego_ladu_i_ambitny_pakiet_dla_wszystkich_sektorow_gospodarki

Zakres spraw, które objął pakiet FIT for 55 jest niezwykle obszerny i dowodzi skali wyzwań, przed jakimi stoi świat wspólnie z decydentami, pracownikami i przedsiębiorcami. Regulacje te mają uruchomić procesy, których skutków oczekujemy za mniej niż dziesięć lat w sektorach takich jak: energetyka, transport, przemysł, budownictwo i inne.

Konfederacja Lewiatan zwraca uwagę, że w przypadku polityki klimatycznej ważne jest to, aby zwiększanie ambicji z nią związanych odbywało się przy jednoczesnym zapewnieniu konkurencyjności polskiego i unijnego przemysłu. Zaproponowany pakiet FIT for 55 to ogromna reforma, która wpłynie na sektor przedsiębiorców, w tym na dostawców energii, przemysł ciężki, twórców technologii i produktów, producentów dóbr konsumpcyjnych i usług. Firmy w Polsce są gotowe do podjęcia tego wyzwania w drodze do neutralności klimatycznej przy budowie swojej konkurencyjności, zapewnieniu miejsc pracy i ochrony przed ucieczką emisji poza UE. Zdaniem KL pakiet FIT for 55 znacząco przyspiesza proces dekarbonizacji i transformacji energetycznej, dlatego kluczowe są decyzje strategiczne w Polsce dot. kierunku i harmonogramu transformacji. Aby transformacja ta stała się faktem, kluczowe jest zapewnienie stabilnej i długoterminowej ścieżki zmian oraz środków finansowych do jej przeprowadzenia. Istotne w tym zakresie wydają się środki z Polityki Spójności 2021-2027, Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji, nowego Społecznego Funduszu Klimatycznego i innych.

Dla wielu sektorów pakiet FIT for 55 stwarzać będzie szanse na rozwój nowych technologii i ekologicznych produktów, tworzenie nowych miejsc pracy oraz zdolność do konkurencji na rynkach globalnych. Szansą wynikającą z pakietu FIT for 55 jest m. in. propozycja ochrony europejskiego przemysłu poprzez wprowadzenie mechanizmu wyrównania cen z uwagi na ślad węglowy, tzw. *Carbon Border Adjustment Mechanism* (CBAM).

Z drugiej strony, dla wielu sektorów regulacje te stanowią będą wyzwania, związane chociażby z obciążeniami dla branż energochłonnych, gwałtownym wzrostem popytu na dostawy i usługi, jaki wymusi skala niezbędnych inwestycji, rosnącymi, nawet jeśli przejściowo, cenami energii na skutek elektryfikacji gospodarki.

Na te wyzwania odpowiedzieć może tylko transparentnie kształtowana polityka, zapewniająca przewidywalność działań dla obywateli, inwestorów i innych podmiotów gospodarczych oraz wsparcie finansowe dostosowane do sytuacji poszczególnych państw członkowskich i społeczeństw, ich zamożności, struktury gospodarki, możliwości technologicznych oraz napięć, jakie wywoła zakładane tempo transformacji.

Konfederacja Lewiatan postuluje o pogłębioną debatę na temat szczegółowych rozwiązań pakietu FIT for 55 z udziałem przedstawicieli wszystkich grup tj. sektora rządowego i samorządowego, środowiska naukowego, biznesowego i pozarządowego oraz społeczeństwa. Ważną rolę w tej dyskusji powinny odegrać organizacje przedsiębiorców, w szczególności przedsiębiorców prywatnych.

Docelowe rozwiązania powinny realizować co najmniej następujące cele:

1. Utrzymanie konkurencyjności gospodarki i przemysłu, jako podstawy efektywnego wdrażania rozwiązań prowadzących do neutralności klimatycznej.
2. Uwzględnienie zróżnicowania struktury gospodarek państw członkowskich poprzez objęcie unijnymi instrumentami wsparcia rozwiązań przejściowych, w szczególności gazu ziemnego jako nośnika energii, w tym m.in. w systemach ciepłowniczych, umożliwiających zrównoważenie skali i kosztów przemian w poszczególnych państwach członkowskich w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej.
3. Spójność celów i rozwiązań pakietu FIT for 55 z dedykowanymi strategiami transformacji poszczególnych gałęzi gospodarki. Przygotowanie takich strategii tam, gdzie nie są jeszcze sprecyzowane.
4. Przygotowanie instrumentów wsparcia inwestycji dekarbonizacyjnych i efektywności energetycznej dla wszystkich kluczowych energochłonnych segmentów tj.: przemysł, budownictwo, przemysł wyrobów budowlanych, rolnictwo i transport w celu ograniczenia długotrwałej ekspozycji przedsiębiorców unijnych na wysokie ceny energii elektrycznej, utrzymania konkurencyjnej pozycji na rynkach globalnych oraz zapobiegania przenoszeniu produkcji poza UE (tzw. *carbon leakage*).
5. Wprowadzenie stabilnych i długofalowych zachęt do redukcji emisji pośrednich w poszczególnych sektorach gospodarki, w szczególności ułatwień regulacyjnych dla rozwoju odnawialnych źródeł energii przez odbiorców końcowych - przedsiębiorców, które będą uwzględniały i premiowały sposób, w jaki inwestycje te przyczyniają się do osiągnięcia celów klimatycznych oraz wymagań bezpieczeństwa energetycznego odbiorców.
6. Wprowadzenie zachęt dla instytucji krajowych, w tym samorządowych, które wpłyną na wzrost ich zaangażowania w realizowanie i zarządzanie zadaniami publicznymi związanymi z transformacją klimatyczną oraz pomogą budować odpowiedni potencjał zasobów własnych tych instytucji.

7. Maksymalne uproszczenie procedur administracyjnych i koordynację działań organów publicznych warunkujących tempo realizacji zadań inwestycyjnych. Wprowadzenie zmian regulacyjnych sprzyjających wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań i modeli biznesowych (łączenie technologii, struktury wielopodmiotowe, bezpośrednie zaspakajanie zapotrzebowania na energię, korporacyjne umowy sprzedaży energii odnawialnej).
8. Ułatwienie dostępu do wiedzy na temat struktury emisji gazów cieplarnianych i możliwości prostych redukcji emisji, w szczególności rozwiązań pozwalających bardziej precyzyjnie gromadzić i przetwarzać dane o zapotrzebowaniu na energię, strukturze jej zużycia oraz kontrolować ślad węglowy. W szczególności zmiany te powinny umożliwić użytkownikom bezpłatne pozyskiwanie informacji o swoich profilach zużycia bez skomplikowanych procedur administracyjnych.
9. Dzielenie się dobrymi praktykami (tzw. *best practices*) w zakresie działań prowadzących m.in. do zmniejszenia zużycia energii, obniżania emisyjności poszczególnych sektorów, rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz wprowadzania rozwiązań opartych na wodorze.

W odniesieniu do poszczególnych obszarów oddziaływania pakietu FIT for 55 Konfederacja Lewiatan postuluje o:

- A. Przygotowanie pakietu rozwiązań legislacyjnych dla konkretnych sektorów gospodarki, dających czytelną, długoterminową perspektywę otoczenia regulacyjnego, co umożliwi podejmowanie decyzji inwestycyjnych, opracowywanie modeli finansowych dla finansowania takich działań.
- B. Stworzenie przez polski rząd kompleksowej strategii transformacji polskiego przemysłu zgodnie z wymaganiami pakietu FIT for 55. Strategia powinna definiować kierunki rozwoju poszczególnych branż przemysłowych, koszty z tym związane i korzyści wynikające z transformacji, w tym korzyści środowiskowe, ekonomiczne, społeczne. Strategia powinna wskazywać na preferowane technologie (dobrze, żeby był to katalog otwarty), jak również potencjał i zdolność sektorów do osiągnięcia znaczącej redukcji emisji gazów cieplarnianych w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej. Działania te powinny uwzględniać również mierzenie śladu węglowego poszczególnych sektorów, produktów oraz świadczonych usług. Niezbędne są wybór i opisanie standardów prowadzenia pomiarów śladu węglowego. Pozwalałoby to na realne porównanie ilościowe, precyzyjną ocenę

faktycznego wpływu poszczególnych sektorów i organizacji na środowisko, jak i ocenę postępów w kierunku neutralności klimatycznej, a tym samym na rzetelną kontrolę realizacji założonych celów.

- C. Maksymalne uproszczenie przepływu środków unijnych na poziomie krajowym (zwłaszcza tych dedykowanych inwestycjom w ochronę klimatu), przy jednoczesnej koncentracji środków w miejscach, w których efektywność kosztowa osiągniętych redukcji emisji gazów cieplarnianych będzie największa.
- D. Wprowadzenie jednolitego standardu określania i raportowania kryteriów ESG², w tym prymatu efektywności energetycznej (tzw. *energy efficiency first principle*), zwiększającego transparentność i szybkość procesów decyzyjnych związanych z finansowaniem inwestycji służących osiągnięciu celów klimatycznych oraz poprawiającego długoterminową stabilność takich działań.
- E. Wspieranie rozwoju innowacyjnych segmentów gospodarki, w tym także rozpoznanie korzyści ze wsparcia gałęzi przemysłu energochłonnego (w szczególności przemysłu chemicznego, wyrobów budowlanych i przetwarzania odpadów), które dostarczają komponenty na potrzeby nowoczesnych, niskoemisyjnych i energooszczędnych technologii.
- F. Narzędzia regulacyjne objęte pakietem FIT for 55, służące osiągnięciu oszczędności energii, zwiększeniu udziału energii z OZE w zużyciu energii ogółem oraz promowaniu wykorzystania paliw alternatywnych, powinny być dostosowane do zróżnicowanej sytuacji w poszczególnych państwach członkowskich i sektorach. W szczególności dotyczy to sektorów takich jak ciepłownictwo przemysłowe i komunalne, transport kolejowy i intermodalny. Ważna jest w tym zakresie m.in. korekta proponowanej przez KE definicji efektywnego systemu ciepłowniczego tak, aby tempo udziału OZE w tym sektorze było ściśle powiązane z akceptowalnym poziomem taryf na ciepło przez odbiorców końcowych.
- G. Zwiększenie udziału zielonej energii jako paliwa stosowanego przez przemysł i transport, co będzie kluczem do jego dekarbonizacji (elektryfikacja w obrębie różnych sektorów gospodarczych).
- H. Wspieranie rozwoju paliw alternatywnych, w tym zielonego wodoru, stosowanych w różnych sektorach gospodarczych.

² Skrót ESG (ang. Environmental, Social and Corporate Governance) to opis działań podejmowanych przez firmy z punktu widzenia ich wpływu na ochronę środowiska (E), dbanie o społeczeństwo (S) i prowadzenie ładu korporacyjnego (G).

- I. Zwiększenie poziomu zaangażowania funduszy unijnych w działania służące osiągnięciu neutralności klimatycznej, np. poprzez wykorzystanie przychodów ze sprzedaży uprawnień w ramach systemu EU ETS do 100% na transformację energetyczną i utworzenie tzw. Socjalnego Funduszu Klimatycznego (tzw. *Social Climate Fund*), co uważamy za krok we właściwym kierunku. Fundusze te stanowią ważny element wsparcia rozwoju niskoemisyjności w różnych sektorach gospodarki, jak również zapewnienia możliwości transformacji klimatycznej najuboższym regionom i grupom społecznym.
- J. Przejrzyste określenie metod mierzenia efektów inicjatyw dekarbonizacyjnych. Objęcie kosztów ponoszonych na ten cel systemem zachęt podatkowych (proporcjonalnie zmodyfikowany udział w socjalizowaniu kosztów wsparcia systemów promowania energii z OZE, efektywności energetycznej, instrumentów mocowych, usług sieciowych itp.).
- K. Stworzenie dedykowanych form finansowania/współfinansowania inwestycji niezbędnych do przeprowadzenia transformacji energetycznej, połączonych z konkretnymi instrumentami wsparcia jak programy celowe czy ulgi podatkowe, a także wprowadzenie mniejszych wymagań kapitałowych (udziału środków własnych w razie ubiegania się o dofinansowanie) w przypadku „zielonych” inwestycji.
- L. Uwzględnienie modernizacji systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych w regulacji instrumentów stymulujących transformację klimatyczną w celu zwiększenia ich elastyczności i zdolności do świadczenia usług w ramach zmodernizowanej architektury systemu elektroenergetycznego i zelektryfikowanej gospodarki.
- M. Zrównoważone kierowanie instrumentów wsparcia do poszczególnych sektorów w celu uzyskania optymalnego rozkładu korzyści, przy zachowaniu stabilnej perspektywy rozwoju poszczególnych branż. Na przykładzie celów efektywności energetycznej w sektorze budownictwa niezbędne jest osiągnięcie przejrzystej i stabilnej równowagi pomiędzy działaniami na rzecz ograniczenia zużycia energii oraz dekarbonizacji źródeł energii wykorzystywanych na potrzeby ogrzewania.

